

Matsrammi fyrir lesfimi

	Framúrskarandi færni – 4 stig	Góð færni – 3 stig	Á réttri leið – 2 stig	Þarfnast þjálfunar – 1 stig
<p>Tjáning</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tjáning fellur að merkingu ✓ Raddstyrkur, hljómfall og raddblær við hæfi ✓ Lestur öruggur ✓ Lestur hljómar eðlilega 	<ul style="list-style-type: none"> • Les textann með góðri tjáningu; hljómfall, raddstyrkur og raddblær í samræmi við merkingu texta. • Lestur öruggur. • Lestur hljómar eðlilega og er auðskiljanlegur. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Les yfirleitt með góðri tjáningu; hljómfall, raddstyrkur og raddblær stundum í samræmi við merkingu texta. • Lestur yfirleitt öruggur. • Lestur hljómar yfirleitt eðlilega og er auðskiljanlegur. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Reynir að lesa með tjáningu; hljómfall, raddstyrkur og raddblær sjaldan í samræmi við merkingu texta. • Lestur óruggur og raddstyrkur lítill. • Einbeir sér fyrst og fremst að því að lesa orðin rétt. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Hugar nær ekkert að tjáningu texta við lestur. • Raddstyrkur lítill og lestur eintóna. • Les orðin að því er virðist til þess eins að koma þeim frá sér. ☐
<p>Sjálfvirkni lestrar</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lestur sjálfvirkur ✓ Lestur áreynslulaus ✓ Leshraði hæfir texta 	<ul style="list-style-type: none"> • Lestur sjálfvirkur; nemandi les nær öll orð án umhugsunar og áreynslulaust. • Les á stöðugum talmálshraða og leshraði í samræmi við eðli texta. • Lesin orð á mínútu á eða yfir V2 fyrir árgang. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Lestur að mestu sjálfvirkur; nemandi les flest orð án umhugsunar og áreynslulaust. • Óregla í hraða lestrar þar sem talmálshraði og hægur lestur skiptast á. • Lesin orð á mínútu milli V1 og V2 fyrir árgang en nær V2 en V1. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Lestur ósjálfvirkur og nemandi þarf að gera hlé á lestri til að þekkja orð. • Lestur fremur hægur. • Lesin orð á mínútu milli V1 og V2 fyrir árgang en nær V1 en V2. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Les nær engin orð á sjálfvirkan hátt og verður að gera mörg hlé á lestri til að kveða að orðum. • Lestur mjög hægur og áreynslumikill. • Lesin orð á mínútu undir V1 fyrir árgang. ☐
<p>Hljómfall og hendingar</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Hendingar hæfilega langar ✓ Lestrarhlé og hljómfall í samræmi við greinarmerkjasetningu ✓ Lestur áheyrulegur 	<ul style="list-style-type: none"> • Les nær alltaf í viðeigandi hendingum og setningarhlutum. • Hugar að hljómfalli og lestrarhlé í samræmi við greinarmerkjasetningu. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Mótun hendinga yfirleitt góð en lestur stundum rykkjóttur. • Hugar að hljómfalli og lestrarhlé yfirleitt í samræmi við greinarmerkjasetningu. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Les oft í tveggja til þriggja orða hendingum. • Lestur rykkjóttur. • Hljómfall sjaldan eðlilegt og gerir hlé á lestri við greinarmerki. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Les oft orð fyrir orð, lestur eintóna og lítill tilfinning fyrir mörkum hendinga. • Hljómfall óeðlilegt og lestrarhlé við greinarmerki löng. ☐
<p>Flæði</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Flæði gott og lestur fyrirhafnarlaus ✓ Lestur nákvæmur ✓ Lítið um hik ✓ Nemandi leiðréttir sig 	<ul style="list-style-type: none"> • Nær öll orð rétt lesin. • Flæði gott og fá hik í lestri. • Á í litlum erfiðleikum með að lesa löng og sjaldgæf orð eða flóknar málsgreinar og leiðréttir sig strax. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Flest orð rétt lesin. • Flæði yfirleitt gott en stöku hik í lestri. • Á sjaldan í erfiðleikum með lestur langra og sjaldgæfra orða og flókinna málsgreina. Erfiðleikar hindra heilt á lítið ekki flæði texta. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Á í erfiðleikum með að lesa sum orð rétt. • Hikar þegar löng og sjaldgæf orð koma fyrir sem hefur áhrif á heildarflæði textans. ☐	<ul style="list-style-type: none"> • Þarf mikla aðstoð vegna ónákvæms lestrar (t.d. lestrarhlé löng, erfiðleikar við að hefja lestur málsgreina og gerir tilraunir til að hljóða sig í gegnum orð). • Áttar sig ekki á villum sem hann/hún gerir. ☐

Til foreldra og forráðamanna

Matsrammanum er ætlað að veita nemendum og forráðamönnum upplýsingar og endurgjöf um stöðu nemandans og hver næstu skref þurfa vera í kennslu og þjálfun lesfimi. Matsramminn lýsir því jafnframt vel hvað átt er við með hugtakinu lesfimi.

Ramminn skiptist í fjóra þætti: a) Tjáning, b) Sjálfvirkni lestrar eða leshraða, c) Hljómfall og hendingar og d) Flæði. Með því að skoða rammann er auðvelt að átta sig á því hvað hver þáttur felur í sér og eins hver munurinn er á góðri eða slakri lesfimi.

Ramminn sýnir glöggst að leshraði og nákvæmni, sem mæld eru í lesnum orðum á mínútum á lesfimiþrófi, gefa ekki fullnægjandi mynd af stöðu nemenda og að mikilvægt sé að kenna, þjálfra og meta alla þætti lesfiminna.

Góð lesfimi er ein meginforsendan fyrir góðum lesskilningi. Þess vegna er mikilvægt að kenna og þjálfra lesfimi markvisst og vel.

Þegar kennari hefur lokið við matið má senda það heim svo nemendur og forráðamenn geti farið saman yfir það og rætt stöðuna. Hafa þarf í huga aldur og þroska nemanda þegar frammistaða hans er rædd, að leggja áherslu á það sem vel er gert og muna að framfarir eru ekki síst háðar góðri lestrarkennslu í skóla, reglubundinni þjálfun heima og tækifærum til að iðka lestur og njóta í margvíslegum tilgangi. Hér eru dæmi um spurningar sem hægt er að ræða:

- Hvað gekk vel hjá mér?
- Hvar þarf ég að bæta mig?
- Hvað þarf ég að gera til að bæta árangur minn?
- Hvaða markmið get ég sett mér fyrir næsta lesfimimat?

Læsisvefurinn (www.laesisvefurinn.is)

Á *Læsisvefnum* má finna ýmsar gagnlegar upplýsingar um lesfimi.

Kvarði

Þegar mat fer fram hakar kennari í þann reit rammans sem lýsir frammi-stöðu nemandans á hverjum matsþætti fyrir sig.

Nemandi getur fengið á bilinu 4–16 heildarstig úr rammanum og raðast hann inn á bil sem sjást hér fyrir neðan. Nemandi sem fær átta stig úr rammanum fær þá umsögnina *Lesfimi nemanda er á réttri leið en þjálfra þarf einstaka þætti hennar betur*.

Fjöldi stiga	Umsögn
4–6 stig	Nemandi þarf þjálfun í flestum þáttum lesfiminna.
7–11 stig	Lesfimi nemanda er á réttri leið en þjálfra þarf einstaka þætti hennar betur.
12–16 stig	Nemandi hefur náð fullnægjandi tókum á lesfimi út frá viðmiðum fyrir aldur.

Mat á lesfimi

Heiti texta	
Dagsetning mats	
Bekkur	
Nafn	
Stigafjöldi	
Mér sýnt/kvittað	